

บรรณานุกรม

- กฤษณา กุตะคาม และสุรศักดิ์ เหล็กไชยพันธ์. 2547. คู่มือสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน. ภาควิชาเภสัชเวช คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัณษารัตน์ สุไพบุลย์วิวัฒน์. 2544. การลดการสูญเสียเนื่องจากการปนเปื้อนของเชื้อในหลอดทดลอง. Workshop on contamination and acclimatization management in plant cell and tissue culture. 58-69
- กิตติศักดิ์ โชติกเดชาณรงค์. 2546. การขยายพันธุ์ต้นหนอนตายหยาบ (*Stemona* sp.) ในสภาพปลอดเชื้อ. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรีณีย์ อรุณพันธุ์. 2543. การปรับปรุงอาหารเพื่อเพิ่มการสร้าง plumbagin รากเพาะเลี้ยงของ เซตมูลเพลิงแดง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นพมาศ สุนทรเจริญนนท์, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, มาลิน จุลศิริ, บุวดี วงษ์กระจ่าง, อัมพล ไบตรี เวช, สมภพ ประธานธูราภิรมย์, วงศ์สถิต นันทกุล, อุดม คชินทร, จรินทร์ โรจนบวรวิทยา, ชัยพร โรจนวัฒน์ศิริเวช, พรชัย จิระชานากุล, สมบูรณ์ เกียรตินันท์, พร้อมจิต ศรีถัมภ์ และ เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ. 2546. การวิจัยและพัฒนาขมิ้นชันเพื่อใช้เป็นยารักษาโรค. รายงานการสัมมนาการเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านการพัฒนาสมุนไพร วันที่ 31 กรกฎาคม- 1 สิงหาคม 2546 ณ โรงแรมมารวยกาเด็นส์ กรุงเทพฯ.
- น้ำอ้อย วงษ์เทียน. 2540. การสกัดและการศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของรังควัดดูสีเหลืองจากขมิ้นแก่นไม้ขมิ้น และดอกคาวเรือง. วิทยานิพนธ์ สาขาเคมี ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิภา ปิ่นสา. 2536. การสกัดสารสีและน้ำมันจากขมิ้น. วิทยานิพนธ์ สาขาเคมี ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรงาม อิ่มตระกูล. 2538. การศึกษาผลของ และสาร ในการต้านเซลล์มะเร็งในเซลล์เพาะเลี้ยง. ภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ วงศ์สาคร. 2528. การสกัดสีจากขมิ้นโดยใช้ระบบตัวทำละลายหมุนเวียน. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการสอนเคมี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พิมพ์ เทียงธรรม. 2538. การเพาะเลี้ยงกณณาในสภาพปลอดเชื้อ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาพืชสวน, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภาควิชาเกษตรวิจิตร. 2534. ยานและผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- รังสฤษฎ์ กาวีตะ. 2540. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช: หลักการและเทคนิค. ภาควิชาพืชไร่ฯ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ. 219.
- รัศมี ชัยสุขสันต์. 2523. การทดสอบเบื้องต้นหาสารประกอบในขมิ้นด้วยทิน-เลเซอร์โครมาโตกราฟี. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี สาขาเคมี ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วชิราภรณ์ ชุกติพิพนธ์. 2538. การแยกองค์ประกอบของสีจากขมิ้น และการสังเคราะห์เอสเทอร์บางตัวจากฟีนอลแอสกลอสอล. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี สาขาเคมี ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชรินทร์ รัตนพันธ์ และ อดี สหวัชรินทร์. 2543. การขยายพันธุ์ขมิ้นชัน และขมิ้นอ้อย และชักนำให้เพิ่มจำนวนโครโมโซมโดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อร่วมกับการใช้สารโคลชิซิน. รายงานการสัมมนาแนวทางการพัฒนาสมุนไพรของประเทศไทย วันที่ 13-14 กันยายน 2543. โรงแรมมารวยกาศันต์, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ. 2548. การประชุมเรื่อง "การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช". คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. 2547. มหัศจรรย์ "ขมิ้นชัน"...สมุนไพรยอดฮิตแห่งปี. วารสารมองเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยสมุนไพร. 2544. มาตรฐานสมุนไพรไทย ขมิ้นชัน. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพฯ.
- สุปราณี บิลชะหิม และสุพัศรา แสงทอง. 2542. การศึกษาการสร้าง plumbagin โดยรากเพาะเลี้ยงของต้นเจดุมูลเพลิงแดง. โครงงานนักศึกษา. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภมา นิระ, อพัชชุดา เศรษฐศรี, ปรีชา นิระ และรวมชาติ คำพงษ์ไสร้อย. 2542. ผลของสารควบคุมการเจริญเติบโตบางชนิดที่มีต่อการเจริญและพัฒนาของเนื้อเยื่อขมิ้นชัน. แก่นเกษตร 27: 25-29.
- อนล ขวพันธุ์. 2547. ระยะเวลาการย้ายปลูกและอิทธิพลของพื้นที่ต่อการเจริญเติบโตของกระชายดำ. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- Aitken-Christie J., Kozai T. and Smith M. A. L. 1995. Automation and environmental control in plant tissue culture. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- American Spice Trade Association. 1995. The ASTA report: Spice consumption '93 imports, US Production, Current trends. Englewood Cliffs. USA.
- Berlin J. Forch E., Wray V., Hammer J. and Hosel W. 1983. Formation of benzophenanthridine alkaloids by suspension cultures of *Eschscholtzia californica*. Z. Naturforsch. 38:346-352.
- Bharat B. A., Anushree K., Manol S. A. and Shishir S. 2005. Curcumin derived from turmeric (*Curcuma longa*) : a spice for all seasons. Phytopharmaceuticals in cancer chemoprevention. CRC Press. New York.
- Bohm H. and Rink E. 1988. Betalanes. In: Constabel F., Vasil I. editors. Cell culture and somatic cell genetics of plants, vol. 5. New York: Academic Press, 449-463.
- Chapman H. W. 1956. Continuous growth of excised potato root tips. Amer. J. Bot. 43: 468-471.
- Deajardin Y. 1995. Factor affecting CO₂ fixation in striving to optimize photoautotrophy in micropropagated plantlets. Plant Tis. Cul. Biotechnol., 1(1):13-25.
- DiCosmo F. and Tower G. H. M. 1984. Stress and secondary metabolism in cultured plant cell. In: Timmerman B. N., Steelink F. A., Loewus F. A., editors. Recent advances in phytochemistry, Vol. 18 New York: Plenum. 97-175.
- Do C. B. and Cormier F., 1990. Accumulation of anthocyanins enhanced by a high osmotic potential in grape (*Vitis vinifera* L.) cell suspension. Plant Cell Rep. 9: 143-146.
- Ellis B. E. and Towers G. H. N. 1970. Biogenesis of rosmarinic acid in *Mentha*. J. Biochem. 118: 291-297.
- FAO. 1995. Non-wood products 4. forest Natural colourants and dyestuffs. Italy.
- Flick C. E., Evans D. A. and Sharp W. R. 1983. Handbook of plant cell culture. Vol 1, McMillan, New York.
- Gribaudo I. 2001. Vented vessel affect growth rate of In vitro *Vitis vinifera* cv Nebbiolo. 1st Symposium on acclimatization and Establishment of Micropropagation Plants. Sani-Halkidiki. 19-22.
- Hosoki T. and Sagawa Y. 1977. Clonal propagation of ginger (*Zingiber officinale* Roscoe) through tissue culture. Hort.Sci., 12(5):451-452.

- Ibrahim R. K. 1987. Regulation of synthesis of phenolics. In: Constable F., Vasil I., editors. Cell culture and somatic cell genetics of plants. Vol. 4. San Diego: Academic Press. 77-95.
- Ikedo T., Matsumoto T. and Noguchi M. 1977. Effects of inorganic nitrogen source and physical factors on the formation of ubiquinone by tobacco plant cells in suspension culture. *Agric. Biol. Chem.* 41:1197-1201.
- International Trade Centre. 1982. A survey of world market. Geneva. Switzerland.
- International Trade Centre. 1992. Imports of spices into selected markets. Report of the third meeting of the international spice group. Kingston. Jamaica.
- Kanchanapoom K., Keadpol J. and Wangchai P. 1998. Hormonal control of differentiation of callus, shoots and roots in hypocotyl, cotyledonary and shoot tip culture of watermelon. *J. ISSAAS*, 4:105-114.
- Keshavachandran R. and Khader M. A. 1991. Tissue culture propagation of tumeric. *Hort. Abstr.* 61(4): 3060.
- Kirdmanee C., Kitaya Y. and Kozai T. 1995. Effect of CO₂ enrichment *In vitro* and *Ex vitro*. *In vitro Cell. Dev. Biol. Plant*, 31:144-149.
- Knobloch K. H. and Berlin J. 1980. Influence of medium composition on the formation of secondary compounds in cell suspension cultures of *Catharanthus roseus* L. G. Don Z. *Naturforsch.* 35C:551-556.
- Kozai T., Kubota C. and Jeong B. R. 1997. Environmental control for the large-scale production of plant through *In vitro* techniques. *Plant Cell. Tis Org. Cul.*, 51:49-56.
- Kreis W. and Reinhard E. 1989. The production of secondary metabolites by plant cells cultivated in bioreactors. *Planta Med.* 55:409-416.
- Kreis W. and Reinhard E. 1992. 12 β -hydroxylation of digitoxin by suspension cultured *Digitalis lanata* cells: production of digigoxin in 20 L and 300 L airlife reactor. *J. Biotechnol.* 26:257-273
- Lampe V., Milobedeska J. and Kostanecki V. 1910. *Dtsch. Chem. Ges.* 43 : 2163.
- Lindsey K. and Yeoman M. M. 1985. Immobilized plant cells. In Yeoman M. M., editor. *Plant cell culture technology*. Berlin:Springer-Verlag. 229-267.

- Mantell S. H. and Smith H. 1984. Cultural factors that influence secondary metabolite accumulation in plant cell and tissue culture. In: Mantell S. H., Smith H., editors. Plant biotechnology. Cambridge Univ. Press. 75-108.
- McDonald K. A. and Jackman A. P. 1989. Bioreactor studies of growth and nutrient utilization in Alfalfa suspension cultures. *Plant cell Rep.* 8:455-458.
- Meyer H. P. and van Staden J. 1995. The *in vitro* production of an anthocyanin from callus cultures of *Oxalis linearis*. *Plant Cell Tissue Org. Cult.* 40:55-58.
- Misawa M. 1985. Production of useful plant metabolism. In: Fiechter A, editor. *Adv. Biochem. Eng. Biotechnol.* Berlin: Springer-Verlag. 59-88.
- Mukherjee S. K., Sabapathi R. B. and Gupta N. 1991. Low sugar and osmotic requirement for shoot regeneration from leaf pieces of *Solanum melongena* L.. *Plant Cell Tissue Org. Cult.* 25:13-16
- Mulder-Krieger T., Verpoorte R., Svendse A. and Scheffer J. 1988. Production of essential oils and flavours in plant cell and tissue cultures. A review. *Plant Cell Tissue Org. Cult.* 13:85-114.
- Murashige T. and Skoog F. 1962. A revised medium for rapid growth and bioassays with tobacco tissue culture. *Physio. Plant.* 15 : 473-497.
- Prathantarug S., Soonthornchareonnon N., Chuakul W. and Saralamp P. 2003. High-frequency shoot multiplication of *Curcuma longa* L. *Plant Cell Report* 21: 1054-1059.
- Rahman M. M., Amin M. N., Jahan H. S. and Ahmed R. 2004. In vitro regeneration of plantlets of *Curcuma longa* Linn. A valuable spice plant in Bangladesh. *Asian Journal of Plant Science* 3(3): 306-309.
- Rajasekaran T., Ravishankar G. A. and Venkataraman L. V. 1991. Influence of nutrient stress on pyrethrin production by new *Pseudomonas* spp. *Appl. Microbiol. Biotechnol.* 46:470-474.
- Rajendran L., Ravishankar G. A., Venkataraman L. V. and Pratiba K. R. 1992. Anthocyanin production in callus cultures of *Daucus carota* L. as influenced by nutrient stress and osmoticum. *Biotechnol. Lett.* 14:707-714.
- Ramayah P. 2000. Terminology of chemical antimicrobial agent. [Online]. Available: <http://www.fsb.upm.edu.my/~veezal/terminology.htm>

- Robert N. I. and Dennis J. G. 1999. Plant tissue culture concepts and laboratory exercises. CRC Press, New York.
- Romagnoli L. G. and Knorr D. 1988. Effects of ferulic acid treatment on cultured *Vanilla planifolia* cells. Food Biotechnol. 2: 93-104.
- Sakamoto K., Lida K., Sawamura K., Hajiro K., Asada Y., Yoshikawa T. and Furuya T. 1993. Effects of nutrients on anthocyanin production in cultured cells of *Aralia cordata*. Phytochemicals. 33:357-360.
- Salvi N., George L. and Eapen S. 2002. Micropropagation and field evaluation of micropropagated plant of turmeric. Plant Cell, Tissue and Organ Culture 68 : 143-151.
- Sasse F., Knobloch K. and Berlin J. 1982. Induction of secondary metabolism in cell suspension cultures of *Catharanthus roseus*, *Nicotiana tabacum* and *Peganum harmala*. In: Fujiwara A., editor. Proceedings of the 5th International Congress of Plant Tissue and Cell Culture. Tokyo: Abe Photo Printing. 343-344.
- Seitz H. U. and Hinderer W. 1988. Anthocyanins. In: Constable F., Vasil I., editors. Cell culture and somatic cell genetics of plants. Vol. 5. San Diego: Academic Press. 49-76.
- Shervington A., Shervinton L.A., Afifi F. and El-omari M.A. 1998. Caffeine and thebromine formation by tissue culture of *Camellia sinensis*. Phytochem., 47:1535-6.
- Shetty M. S., Haridassan P. and Lyer R. D. 1982. Tissue studies in turmeric. Hort. Abstr. 52(2) : 796.
- Smith A. 1982. Selected markets for turmeric. Coriander seed, Fenugreek seed and curry powder. Tropical product institute report G165. Chatham Maritime. UK.
- Stafford A., Morris P. and Fowler M. W. 1986. Plant cell biotechnology: a perspective. Enzyme Microb. Technol., 8: 19-23.
- Sunitibala H., Damayanti M. and Sharma G. J. 2001. In vitro propagation and rhizome formation in *Curcuma longa* Linn. Cytobios 105(409) : 71-82.
- Toivonen L., Laakso S. and Rosenqvist H. 1992. The effect of temperature on hairy root cultures of *Catharanthus roseus*: growth, indole alkaloid accumulation and membrane lipid composition. Plant Cell Rep. 11: 395-399.

- Trewavas A. J. and Cleland R. E. 1983. Is plant development regulated by changes in concentration of growth substances or by changes in the sensitivity? Trends in Biochemical Science, 8:354-357.
- United States Department of Agriculture Foreign. 1995. US Spice trade. In tropical product: World Markets and trade. Washington DC.
- Winnar W. 1989. Turmeric successfully established in tissue culture. Hort. Abstr., 59(12): 10286.
- Winnar W. 1989. Turmeric successfully established in tissue culture. Hort. Abstr. 59(12) : 10286.
- Wong W. C. 1986. *In vitro* propagation of banana (*Musa* spp.): initiation, proliferation and development of shoot-tip cultures on defined media. Plant Cell Tis. Org. Cult., 6:159-166.
- Wuttisit M. and Kanchanapoom K. 1996. Tissue culture propagation of Gloxinia. Suranaree J. Sci. Technol., 3: 63-67.
- Yamakawa T., Kato S., Kodama T. and Minoda Y. 1980. Production of anthocyanins by *Vitis* cell in suspension culture. Agric Biol. Chem. 47: 2185-2191.